Position paper Federatie Wegverzorgende Horecabedrijven (FWH)

Rondetafelgesprek Wet voorzieningen verzorgingsplaatsen (Kamerstuk 36976) · vaste commissie voor Infrastructuur en Waterstaat · 2 december 2026

Kern

De FWH steunt het uitgangspunt van het wetsvoorstel: één aanbieder per voorziening, vanwege verkeersveiligheid en schaarse ruimte. **Juist daarom hoort op een verzorgingsplaats met een wegrestaurant geen tweede eet- en drinkvoorziening.** De overgangsregeling in artikel 9.2 biedt geen oplossing: het wegrestaurant krijgt de gemakswinkel alleen als het zijn erfpacht, met een resterende looptijd van tientallen jaren, inruilt voor ten hoogste vijftien jaar huur, op eigen kosten. Geen ondernemer zal dat doen. Zo blijft de regeling een dode letter en komt de beoogde herinrichting van deze verzorgingsplaatsen niet van de grond.

Wie wij zijn

De FWH behartigt de belangen van de exploitanten van wegrestaurants langs het (hoofd)wegennet, veelal familiebedrijven. Volgens het kabinet gaat het om circa 35 wegrestaurants, die al decennia op basis van langlopende erfpacht op verzorgingsplaatsen gevestigd zijn. De erfpachtcontracten gingen gepaard met verplichtingen omtrent verzorgingsplicht, openstelling en sanitaire voorzieningen (Kamerstukken II, 36976, nr. 7).

Kansen

Het wetsvoorstel geeft het Rijk regie over de schaarse ruimte op verzorgingsplaatsen en over de herinrichting daarvan op basis van de behoefte van weggebruikers. Dat steunen wij. Het kabinet beperkt het aantal aanbieders tot één per voorziening (artikel 3.1, tweede lid), vanwege verkeersveiligheid en ruimte: "het mogelijk maken van concurrentie op verzorgingsplaatsen voor een en dezelfde voorziening leidt tot extra verkeersbewegingen en zoekgedrag" (nr. 7). Wegrestaurants kunnen aan die doelen bijdragen: de gemakswinkelfunctie kan in de bestaande bebouwing worden ondergebracht, zonder extra ruimtebeslag, en wegrestaurants zijn bereid per locatie mee te denken over de herinrichting.

Risico's

1. Een tweede eet- en drinkvoorziening naast het wegrestaurant. Het kabinet heeft als ambitie op elke verzorgingsplaats een gemakswinkel te vergunnen (nr. 7). Die gemakswinkel mag restauratieve diensten aanbieden (memorie van toelichting, nr. 3, §9.4.1) en de exploitant is vrij in assortiment en bedrijfsconcept (nr. 7). Op verzorgingsplaatsen met een wegrestaurant ontstaan zo twee eet- en drinkvoorzieningen: dubbel ruimtebeslag en precies het zoekgedrag dat het wetsvoorstel wil voorkomen. Er komt dan feitelijk een tweede horecavoorziening, zonder de verplichtingen van het wegrestaurant. Het doel van die ambitie, eten en drinken voor alle weggebruikers op elke verzorgingsplaats, is op deze locaties al gerealiseerd.

2. Verlies van publieke functies. Wegrestaurants bieden voorzieningen die verder gaan dan het publieke toilet dat aan de gemakswinkel wordt verbonden, onder meer: douches voor beroepschauffeurs, rustruimte voor mindervaliden en ouderen, verschoonruimten voor gezinnen met kinderen, ontvangst van touringcars, toezicht en netheid, en zitgelegenheid om even tot rust te komen. Geen fastfood maar verantwoorde voeding, sociale cohesie, een vriendelijk woord, een AED bij noodsituaties. Die functies worden gedragen door de horecaomzet. Met een tweede eetvoorziening wordt het rendabele deel van de exploitatie aan een derde uitgegeven, terwijl de verplichtingen bij het wegrestaurant blijven. Daarmee komen zowel het wegrestaurant als deze functies onder druk. Het wetsvoorstel kent geen exploitatieplicht en legt deze functies aan niemand anders op. Dat terwijl het tekort aan rust- en sanitaire voorzieningen voor chauffeurs juist toeneemt.

3. Artikel 9.2 blijft een dode letter, en daarmee de herinrichting. Artikel 9.2 laat het wegrestaurant de gemakswinkel invullen, maar alleen als het zijn erfpacht, met een resterende looptijd van enkele tientallen jaren tot meer dan 50 jaar, inruilt voor maximaal vijftien jaar huur, met alle kosten voor eigen rekening. Het wegrestaurant mag zo doen wat het nu al doet, maar voor kortere duur. Voor een ondernemer is die ruil economisch niet te verantwoorden. Bij de invoering van de Wet tot veiling van bepaalde verkooppunten van motorbrandstoffen bestond een vergelijkbare omzettingsmogelijkheid; volgens de memorie van toelichting is daarvan voor zover bekend geen gebruik gemaakt. Het gevolg: de erfpacht blijft ongewijzigd, er komt een tweede eetvoorziening naast het wegrestaurant, en de herinrichting van deze verzorgingsplaatsen, waar ook de Kamer naar vraagt, komt niet van de grond.

Voorstellen

1. **Geen tweede eet- en drinkvoorziening naast een wegrestaurant.** Wijs op verzorgingsplaatsen met een wegrestaurant geen afzonderlijke gemakswinkel met eet- en drinkfunctie aan, in lijn met het uitgangspunt van één aanbieder per voorziening. Zo worden dubbel ruimtebeslag, extra zoekgedrag en de daarmee samenhangende verkeersonveiligheid voorkomen.
2. **Maak artikel 9.2 werkbaar.** Laat het wegrestaurant de gemakswinkelfunctie invullen in de bestaande bebouwing, zonder dat het daarvoor zijn erfpacht hoeft op te geven. Kiest de wetgever toch voor omzetting, laat de looptijd dan aansluiten bij de resterende erfpachtduur en leg de omzettingskosten niet eenzijdig bij het wegrestaurant.
3. **Begrens een gemakswinkel naast een wegrestaurant met harde, controleerbare eisen.** Het kabinet noemt de gemakswinkel "naar zijn aard (…) een beperkt concept" voor kleine, snelle aankopen (nr. 7). Een beperking van het assortiment is in de praktijk echter moeilijk te controleren en te handhaven. Daarom is voorstel 1 de enige effectieve waarborg. Komt er naast een wegrestaurant toch een gemakswinkel van een derde, leg dan in het inrichtingsplan (artikel 2.1, tweede lid, onder c) vast:
    a. een maximaal vloeroppervlak, passend bij kleine, snelle aankopen;
    b. geen zitplaatsen of terras en geen bereiding van maaltijden ter plaatse;
    c. geen afzonderlijke parkeervoorziening voor de gemakswinkel;
    d. een ligging die nooit vóór het wegrestaurant of in de zichtlijn vanaf de weg naar het wegrestaurant is, zodat de zichtbaarheid en bereikbaarheid van het wegrestaurant en zijn publieke functies gewaarborgd blijven;
    e. een assortiment dat beperkt blijft tot kleine, snelle aankopen, met een aangewezen toezichthouder.

Bereidheid tot overleg

De FWH is bereid per locatie in gesprek te gaan over de inrichting van verzorgingsplaatsen met een wegrestaurant, ook over ruimte voor vrachtwagenparkeren en laden, mits de horecafunctie en een redelijke rechtspositie gewaarborgd zijn. Wij lichten ons standpunt graag toe tijdens het rondetafelgesprek.

Bestuur Federatie Wegverzorgende Horecabedrijven (FWH)